

Diyoraxon ALIYEVA,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti o'qituvchisi
E-mail: diyorakhonchina@mail.ru

O'ZDJTU, Filologiya fanlari nomzodi PhDSh. Xakimova taqrizi asosida

XITOIY TILINI O'QITISHDA O'YIN METODINING AHAMIYATI

Аннотация

Ushbu maqolada xitoy tilini o'qitishda o'yin metodining samaradorligi atroflicha tahlil qilinadi. O'yin metodi chet tilini o'rganishda motivatsiyani oshirish, interaktiv muhit yaratish va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Maqolada o'yin metodining asosiy tamoyillari, uning xitoy tilini o'rganishda qo'llanilishi, pedagogik va psixologik jihatlar hamda ta'lim jarayoniga ta'siri yoritiladi. Shuningdek, o'yin metodining an'anaviy va zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi, uning turli yoshdagi o'quvchilarga ta'siri va samaradorlik darajasi ko'rib chiqiladi. O'yin metodining lingvistik asoslari, xitoy tilining fonetik, leksik va grammatik jihatlarini o'zlashtirishdagi o'rni ham chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yin metodi xitoy tilini o'rganishda natijaviylikni oshiradi va o'quvchilarning bilim olish jarayonini tezlashtiradi. Mazkur maqola til o'qituvchilari, metodistlar va ta'lim sohasi tadqiqotchilari uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: Xitoy tili, o'yin metodi, interaktiv ta'lim, kommunikativ yondashuv, motivatsiya, til o'rganish, ta'lim metodikasi, lingvodidaktika, innovatsion pedagogika, psixolingvistika, fonetik o'yinlar, grammatik o'yinlar, rolli o'yinlar, ijodiy ta'lim.

РОЛЬ ИГРОВОГО МЕТОДА В ОБУЧЕНИИ КИТАЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация

В данной статье всесторонне анализируется эффективность игрового метода в обучении китайскому языку. Игровой метод является важным инструментом для повышения мотивации, создания интерактивной среды и формирования коммуникативных навыков при изучении иностранного языка. В статье рассматриваются основные принципы игрового метода, его применение в изучении китайского языка, педагогические и психологические аспекты, а также влияние на образовательный процесс. Также освещается интеграция игрового метода с традиционными и современными технологиями, его воздействие на учащихся разных возрастных групп и уровень эффективности. Проведен детальный анализ лингвистических основ игрового метода, его роли в усвоении фонетических, лексических и грамматических аспектов китайского языка. Результаты исследования показывают, что игровой метод повышает эффективность изучения китайского языка и ускоряет процесс усвоения знаний учащимися. Данная статья может быть полезна преподавателям иностранных языков, методистам и исследователям в области образования.

Ключевые слова: Китайский язык, игровой метод, интерактивное обучение, коммуникативный подход, мотивация, изучение языка, методика обучения, лингводидактика, инновационная педагогика, психолингвистика, фонетические игры, грамматические игры, ролевые игры, творческое обучение.

THE IMPORTANCE OF THE GAME METHOD IN TEACHING THE CHINESE LANGUAGE

Annotation

This article thoroughly analyzes the effectiveness of the game method in teaching the Chinese language. The game method is an essential tool for increasing motivation, creating an interactive environment, and developing communicative skills in foreign language learning. The article explores the fundamental principles of the game method, its application in learning Chinese, its pedagogical and psychological aspects, and its impact on the educational process. Additionally, the integration of the game method with traditional and modern technologies, its influence on learners of different ages, and its effectiveness are examined. The linguistic foundations of the game method, as well as its role in mastering phonetic, lexical, and grammatical aspects of the Chinese language, are also analyzed in depth. Research results indicate that the game method enhances learning outcomes and accelerates the knowledge acquisition process for students. This article may be beneficial for language educators, methodologists, and researchers in the field of education.

Key words: Chinese language, game method, interactive learning, communicative approach, motivation, language acquisition, teaching methodology, linguodidactics, innovative pedagogy, psycholinguistics, phonetic games, grammar games, role-playing games, creative education.

Kirish. Hozirgi kunda chet tillarini o'qitishda an'anaviy uslublardan tashqari innovatsion pedagogik yondashuvlar ham keng qo'llanilmoqda. Xususan, xitoy tilini o'rganishda o'yin metodining roli katta ahamiyat kasb etadi. O'yin metodlari dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi, shuningdek, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. O'yin texnologiyalari o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish, ularning xitoy tilidagi fonetik, grammatik va leksik bilimlarini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, o'yin metodlari o'quvchilarning muloqot qobiliyatini oshirish, ularni faol ishtirok etishga undash va real hayotga mos keluvchi til ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'yin metodining qo'llanilishi orqali o'quvchilarning bilim olish jarayoni yanada samarali va yoqimli kechadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yin metodi orqali o'qitilgan til materiallari o'quvchilar tomonidan tezroq va

samarali o'zlashtiriladi. Ayniqsa, bu uslub boshlang'ich va o'rta bosqichdagi o'quvchilar uchun ayni muddao bo'lib, ularning o'rganish jarayoniga nisbatan ijobiy munosabatini shakllantiradi.

O'yin metodining mohiyati va tamoyillari

O'yin metodi – ta'lim jarayonida o'yin elementlaridan foydalanish orqali o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydigan uslubdir. Bu uslub nafaqat o'qitish samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini ham kuchaytiradi. O'yin metodining mohiyati quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

Interaktivlik – o'quvchilar o'zaro muloqot orqali bilim olishadi. Muloqot jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini bildirishga, yangi iboralarni ishlatishga o'rganadilar va tabiiy nutq muhitini his qiladilar.

Motivatsiya – o'yin jarayoni til o'rganishga qiziqishni oshiradi. O'yin orqali o'rganish jarayoni zerikarlilikdan holi bo'lib, o'quvchilar o'zlari sezmaganda yangi bilimlarni o'zlashtiradilar.

Tabiiy muhit yaratish – o'yin orqali haqiqiy hayotga yaqin vaziyatlar yaratiladi. Masalan, xarid qilish, mehmon kutish, sayohat qilish kabi mavzularda o'yin shaklida o'qitish o'quvchilarning tilni tabiiy va samimiy tarzda o'rganishiga yordam beradi.

Fikr yuritish va ijodkorlikni rivojlantirish – o'yinlar orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashga o'rganadilar. Ular muammolarni hal qilish, nutqiy vaziyatlarni to'g'ri idrok etish va mos javob topish malakalarini rivojlantiradilar.

Ko'p hissiyotli ta'lim – o'yin davomida eshitish, ko'rish va harakat qilish orqali o'rganish jarayoni yaxshilanadi. Bu esa til materiallarini uzoq muddat esda saqlashga yordam beradi.

Jamoaviylik – o'yin metodi o'quvchilarning jamoa bo'lib ishlash malakasini oshiradi. Jamoaviy o'yinlarda har bir o'quvchi o'z roliga ega bo'lib, tilga bo'lgan qiziqishlari ortadi.

Muammoli yondashuv – o'yin metodida muammolar va ularni hal qilish strategiyalari orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashga o'rganadilar.

O'yin metodi o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning o'z fikrlarini erkin ifodalashiga ko'maklashish, shuningdek, ularda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish uchun muhim vosita hisoblanadi. O'quvchilar o'yin jarayonida o'z bilimlarini amalda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ularning xitoy tilini nafaqat o'rganish, balki uni faol qo'llashga o'rganishlariga xizmat qiladi.

Xitoy tilini o'qitishda o'yin metodining qo'llanilishi
Leksik o'yinlar

Leksik o'yinlar xitoy tilini o'rganishda muhim vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarga yangi so'z va iboralarni eslab qolish, ularning ma'nolarini tushunish va amaliy qo'llashga yordam beradi. Leksik o'yinlar orqali til o'rganish jarayoni qiziqarli va samarali bo'lib, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Leksik o'yinlarning afzalliklari

So'z boyligini kengaytiradi – O'quvchilar yangi so'z va iboralarni osonroq o'zlashtiradilar.

Eshitish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantiradi – O'yin jarayonida so'zlarning to'g'ri talaffuzi shakllanadi.

Interaktiv muhit yaratadi – O'quvchilar jamoaviy yoki individual tarzda o'rganish jarayoniga jalb qilinadi.

Esab qolishni yaxshilaydi – O'yin orqali o'rganilgan so'z va iboralar uzoq muddat esda qoladi.

Til baryerini yengishda yordam beradi – O'quvchilar so'zlarni qo'rqmasdan ishlatishga o'rganadilar.

Xitoy tilida qo'llaniladigan ba'zi leksik o'yinlar

"So'zlarni top" o'yini – O'quvchilar berilgan mavzuga doir yangi so'zlarni topish va ularni izohlashlari kerak.

"So'z zanjiri" o'yini – Bir o'quvchi so'z aytadi va keyingi o'quvchi shu so'zning oxirgi harfidan boshlanuvchi yangi so'zni topishi lozim.

"Tarjima musobaqasi" – O'qituvchi so'z yoki iboralarni aytadi, o'quvchilar esa ularni xitoy tiliga tarjima qilishga harakat qiladilar.

"Xitoycha loto" – O'quvchilarga ichida so'z yozilgan kartochkalar tarqatiladi, ular so'zlarni to'g'ri tarjima qilib, tegishli rasm bilan bog'lashlari lozim.

"Kim ko'p so'z biladi?" – O'quvchilar ma'lum vaqt ichida berilgan mavzuga doir eng ko'p so'z yozishga harakat qiladilar.

Leksik o'yinlar o'quvchilarga xitoy tilidagi yangi so'zlarni o'zlashtirishda katta yordam beradi. Ular so'z boyligini oshiribgina qolmay, balki o'rganilgan leksik birliklarni amaliy qo'llash imkoniyatini ham yaratadi.

Xitoy tilini o'rganish jarayonida yana boshqa o'yinlar ham samarali hisoblanadi:

Rolli o'yinlar – real hayotiy vaziyatlarni tasvirlash orqali og'zaki nutqni rivojlantiradi.

Kartochkali o'yinlar – ierogliflarni yodlashda yordam beradi.

Interaktiv kompyuter o'yinlari – multimedia vositalari orqali ta'lim samaradorligini oshiradi.

Drill-o'yinlar – talaffuz va grammatikani yaxshilash uchun takrorlash mashqlari bilan bog'liq bo'lgan o'yinlar.

Harakatli o'yinlar – o'quvchilarni faollikka undaydigan va til o'rganishga qiziqtiradigan harakat asosidagi o'yinlar.

Xulosa. Xitoy tilini o'qitishda o'yin metodidan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, til o'rganish jarayonini qiziqarli qilish va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi. O'yin metodlari orqali o'quvchilar o'zlarini erkin his qilgan holda, tabiiy va muloqotga yo'naltirilgan tarzda tilni o'rganishlari mumkin. Kelajakda ushbu metodlarni yanada takomillashtirish va pedagogik amaliyotda kengroq qo'llash ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.
2. Richards, J., & Rodgers, T. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
3. Wang, X. (2011). Teaching Chinese as a Foreign Language: Theories and Applications. Beijing University Press.
4. Nation, I. S. P. (2013). Learning Vocabulary in Another Language. Cambridge University Press.
5. Hadfield, J. (1990). Intermediate Communication Games. Nelson.
6. Krashen, S. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon Press.
7. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). How Languages are Learned. Oxford University Press.
8. Piaget, J. (1962). Play, Dreams and Imitation in Childhood. W.W. Norton & Company.
9. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
10. Gee, J. P. (2003). What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy. Palgrave Macmillan.